ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2000

Vyhlásené: 15.06.2000 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

**183**

**ZÁKON**

z 12. mája 2000

**o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej**

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

**Čl. I**

**PRVÁ ČASŤ**
**ZÁKLADNÉ USTANOVENIA**

**§ 1**
**Predmet úpravy**

(1) Tento zákon upravuje postavenie a úlohy knižníc, ich zriaďovanie, poskytovanie knižnično-informačných služieb verejnosti, ochranu, využívanie a sprístupňovanie historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu.

(2) Tento zákon sa vzťahuje na

a) knižnice, ktoré poskytujú knižnično-informačné služby verejnosti,

b) vlastníkov alebo správcov historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu.

**§ 2**
**Úlohy knižnice**

(1) Knižnica zabezpečuje slobodný prístup k informáciám[1]) šíreným na všetkých druhoch nosičov; napomáha uspokojovanie kultúrnych, informačných, vedeckovýskumných a vzdelávacích potrieb; podporuje celoživotné vzdelávanie a duchovný rozvoj.

(2) Knižnica plní svoje úlohy poskytovaním knižnično-informačných služieb z vlastných knižničných fondov a sprístupňovaním vonkajších informačných zdrojov.

**§ 3**
**Vymedzenie základných pojmov**

(1) Knižnica je kultúrna, informačná a vzdelávacia ustanovizeň, ktorá je právnická osoba alebo súčasť právnickej osoby; získava, spracúva, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje knižničný fond a poskytuje knižnično-informačné služby.

(2) Knižničný dokument je jednotka knižničného fondu bez ohľadu na jej obsah alebo formu nosiča informácie. Nosičom informácie je hmotný substrát, ktorý slúži na zaznamenanie a prenos informácie.

(3) Vonkajšie informačné zdroje sú databázy a knižničné fondy, ktoré sa nachádzajú mimo knižnice.

(4) Slovacikálny dokument je knižničný dokument, ktorý sa podľa autorstva, jazyka, miesta vydania alebo obsahu týka Slovenska alebo Slovákov.

(5) Národný bibliografický systém je koordinované spracovanie a sprístupnenie slovenskej národnej bibliografie, bibliografie vedných odborov a regionálnej bibliografie.

(6) Slovenská národná bibliografia je vedecko-informačný systém, ktorý je súčasťou národného bibliografického systému a ktorého cieľom je štandardizované spracovanie a sprístupňovanie bibliografických údajov o zverejnených slovacikálnych dokumentoch, pričom

a) slovenská národná súbežná bibliografia registruje a popisuje dokumenty súbežne s ich vydávaním alebo bezprostredne po ich vydaní,

b) slovenská národná retrospektívna bibliografia registruje a popisuje dokumenty publikované v uplynulom období a spravidla staršie, ako sú dokumenty vydávané a bibliograficky registrované v bežnom roku.

(7) Súborný katalóg knižníc je katalóg združujúci záznamy o knižničných dokumentoch, ktoré sa nachádzajú v knižničných fondoch viacerých knižníc.

(8) Depozitná knižnica je knižnica, v ktorej sa knižničné dokumenty deponujú podľa určitých pravidiel. Depozitná knižnica slúži na uloženie a sprístupňovanie nevyužívaných alebo menej využívaných knižničných dokumentov.

(9) Konzervačná knižnica je knižnica, ktorá podľa osobitného predpisu[2]) získava a trvale uchováva knižničný dokument pre budúce generácie.

## DRUHÁ ČASŤ
## KNIŽNIČNÝ SYSTÉM

### § 4

Knižničný systém je časťou štátneho informačného systému[3]) a tvorí ho Slovenská národná knižnica, vedecké knižnice, akademické knižnice, verejné knižnice, školské knižnice a špeciálne knižnice.

### § 5
### Zriaďovanie a zakladanie knižnice

(1) Zriaďovateľom knižnice zriadenej podľa osobitného predpisu[4]) môže byť

a) ústredný orgán štátnej správy,[5])

b) krajský úrad,

c) obec.

(2) Zriaďovateľom alebo zakladateľom knižnice podľa osobitného predpisu[6]) môže byť

a) iná právnická osoba,

b) fyzická osoba.

(3) Právnická osoba môže zriadiť knižnicu aj ako svoju súčasť.

## § 6
## Slovenská národná knižnica

(1) Slovenská národná knižnica je právnická osoba, ktorej zriaďovateľom[4]) je Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

(2) Sídlom Slovenskej národnej knižnice je Martin.

(3) Slovenská národná knižnica

a) je konzervačnou knižnicou a depozitnou knižnicou Slovenskej republiky,

b) prednostne zhromažďuje, odborne spracúva, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje domáce a zahraničné slovacikálne dokumenty,

c) je národnou bibliografickou agentúrou, ktorá zabezpečuje koordináciu národného bibliografického systému, národnú bibliografickú registráciu slovacikálnych dokumentov, odborné spracúvanie a sprístupňovanie slovenskej národnej bibliografie,

d) je pracoviskom na literárnoarchívnu, literárnomúzejnú a biografickú dokumentáciu, výskum, ochranu a podporu slovenskej kultúry a literatúry,

e) je metodickým, poradenským, koordinačným, vzdelávacím a štatistickým pracoviskom knižničného systému,

f) je národnou agentúrou pre medzinárodné štandardné číslovanie dokumentov a medzinárodnú identifikáciu dokumentov,[7])

g) je vedeckovýskumným a štandardizačným pracoviskom knižničného systému,

h) je národným ústredím medzikniižničnej výpožičnej služby a pracoviskom medzinárodnej medzikniižničnej výpožičnej služby,

i) spravuje a ochraňuje historický knižničný dokument a historický knižničný fond,

j) vyjadruje sa k návrhu na vyhlásenie a zrušenie historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu a určuje jeho hodnotu,

k) vedie Ústrednú evidenciu historických knižničných dokumentov a historických knižničných fondov (ďalej len „ústredná evidencia“) a evidenciu o dokumentoch a súboroch knižničných dokumentov vyradených z ústrednej evidencie,

l) vyjadruje sa k žiadosti o udelenie súhlasu na trvalý vývoz dokumentu alebo súboru dokumentov, ktorý by pre svoju mimoriadnu hodnotu bolo možné navrhnúť na vyhlásenie za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond,

m) je národným pracoviskom pre oblasť reštaurovania, konzervovania, ochranného kopírovania a digitalizácie knižničných dokumentov,

n) spravuje súborný katalóg monografií knižníc a koordinuje tvorbu súborných katalógov knižníc.

## § 7
## Vedecká knižnica

(1) Vedecká knižnica je právnická osoba, ktorej zriaďovateľom[4]) môže byť ústredný orgán štátnej správy, krajský úrad alebo iná právnická osoba zriadená podľa osobitného predpisu.[8])

(2) Vedecká knižnica v rámci svojho zamerania

a) je koordinačným, výskumným, metodickým, vzdelávacím, poradenským a štatistickým pracoviskom knižničného systému,

b) zhromažďuje, odborne spracúva, uchováva, ochraňuje a sprístupňuje domáce a zahraničné vedecké a odborné knižničné dokumenty,

c) poskytuje knižnično-informačné služby podporujúce rozvoj vedy, techniky, kultúry a vzdelávania,

d) je pracoviskom medzikniižničnej výpožičnej služby a medzinárodnej medzikniižničnej výpožičnej služby,

e) plní funkciu depozitnej knižnice najmä pre knižničné dokumenty medzinárodných organizácií v súlade s medzinárodnými zmluvami,

f) plní funkciu konzervačnej knižnice,

g) spravuje súborné katalógy knižníc,

h) zúčastňuje sa na tvorbe slovenskej národnej bibliografie,

i) koordinuje tvorbu bibliografie vedných odborov, utvára a sprístupňuje ich databázy,

j) je národnou agentúrou pre medzinárodné štandardné číslovanie dokumentov a medzinárodnú identifikáciu dokumentov.[7])

(3) Vedecká knižnica je univerzálna vedecká knižnica s univerzálnym knižničným fondom alebo špecializovaná vedecká knižnica s knižničným fondom a knižnično-informačnými službami špecializovanými na určité oblasti vedy, techniky a výskumu.

(4) Univerzálnou vedeckou knižnicou je Univerzitná knižnica v Bratislave, Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, Štátna vedecká knižnica v Košiciach, Štátna vedecká knižnica v Prešove a Ústredná knižnica Slovenskej akadémie vied.

(5) Špecializovanou vedeckou knižnicou je Slovenská lekárska knižnica, Slovenská pedagogická knižnica a Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky. Funkciu špecializovanej vedeckej knižnice môže plniť aj špeciálna knižnica.

(6) Univerzitná knižnica v Bratislave je právnická osoba, ktorej zriaďovateľom[4]) je ministerstvo. Univerzitná knižnica okrem úloh uvedených v odseku 2

a) zabezpečuje reštaurovanie, konzervovanie, ochranné kopírovanie a digitalizáciu knižničných dokumentov,

b) plní funkciu depozitnej knižnice Organizácie Spojených národov,

c) plní funkciu depozitnej knižnice a strediska Organizácie Spojených národov pre vzdelanie, vedu a kultúru,

d) plní funkciu konzervačnej knižnice a funkciu depozitnej knižnice obhájených vedeckokvalifikačných prác a zabezpečuje ich národnú bibliografickú registráciu,

e) spravuje súborný katalóg periodických publikácií,[2])

f) je pracoviskom slovenskej národnej retrospektívnej bibliografie,

g) je národným ústredím medzinárodnej medzikniižničnej výpožičnej služby.

(7) Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky je právnická osoba, ktorej zriaďovateľom[4]) je Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Okrem úloh uvedených v odseku 2 je depozitnou knižnicou a koordinátorom spracovania knižničných dokumentov, ktoré spravidla v

malých nákladoch vydávajú výskumné ústavy, vysoké školy, medzinárodné organizácie, orgány verejnej správy a iné právnické osoby a fyzické osoby a ktoré nešíri distribučná sieť vydavateľstiev.

## § 8
## Akademická knižnica

(1) Akademická knižnica je knižnica vysokej školy a knižnica fakulty zriadená podľa osobitného predpisu.[9])

(2) Akademická knižnica v rámci svojho zamerania

a) je vedecko-informačným, bibliografickým, koordinačným a poradenským pracoviskom vysokej školy alebo fakulty,

b) uchováva a bibliograficky registruje kvalifikačné práce,

c) je pracoviskom bibliografickej registrácie publikačnej činnosti učiteľov, vedeckých pracovníkov a doktorandov vysokej školy alebo fakulty,

d) poskytuje knižnično-informačné služby najmä učiteľom, vedeckým pracovníkom, doktorandom a študentom vysokej školy alebo fakulty,

e) poskytuje knižnično-informačné služby verejnosti za podmienok určených zriaďovateľom,

f) zúčastňuje sa na tvorbe, udržiavaní a sprístupňovaní súborných katalógov knižníc.

(3) Akademická knižnica môže plniť aj funkciu špecializovanej vedeckej knižnice, ak to ustanovuje zákon alebo ak to určí zriaďovateľ alebo zakladateľ knižnice [§ 12 ods. 1 písm. b)].

(4) Akademická knižnica, ktorá plní aj funkciu špecializovanej vedeckej knižnice, je Slovenská ekonomická knižnica Ekonomickej univerzity v Bratislave, Slovenská lesnícka a drevárska knižnica pri Technickej univerzite vo Zvolene a Slovenská poľnohospodárska knižnica pri Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre.

## § 9
## Verejná knižnica

(1) Verejná knižnica je obecná knižnica, regionálna knižnica a krajská knižnica.

(2) Obec zabezpečuje knižnično-informačné služby podľa svojich zdrojových možností zriadením[4]) obecnej knižnice ako právnickej osoby prostredníctvom organizačného útvaru právnickej osoby zriadenej obcou, prostredníctvom organizačnej zložky obecného úradu alebo prostredníctvom inej knižnice.

(3) Obecná knižnica najmä

a) utvára a sprístupňuje univerzálny knižničný fond vrátane knižničných dokumentov miestneho významu,

b) poskytuje základné knižnično-informačné služby a spravidla aj špeciálne knižnično-informačné služby vrátane prístupu k vonkajším informačným zdrojom,

c) organizuje a uskutočňuje kultúrno-vzdelávacie aktivity.

(4) Regionálna knižnica pôsobí v územnom obvode okresu alebo viacerých okresov. Regionálna knižnica je právnická osoba, ktorej zriaďovateľom[4]) je krajský úrad. Regionálna knižnica vo svojom sídle plní aj funkciu obecnej knižnice.

(5) Regionálna knižnica okrem úloh uvedených v odseku 3 najmä

a) utvára a sprístupňuje regionálne bibliografické a faktografické databázy,

b) odborne spracúva a sprístupňuje súbežnú regionálnu bibliografiu a plní úlohy spojené s koordináciou bibliografickej činnosti v regióne,

c) zabezpečuje na základe zmluvných vzťahov dopĺňanie knižničných fondov obecných knižníc,

d) spracúva štatistiku o verejných knižniciach,

e) poskytuje metodickú pomoc a poradenské služby obecným knižniciam, knižniciam iných typov a ich zriaďovateľom alebo zakladateľom,

f) zúčastňuje sa na tvorbe, udržiavaní a sprístupňovaní súborných katalógov knižníc.

(6) Krajská knižnica pôsobí v územnom obvode kraja. Krajská knižnica je právnická osoba, ktorej zriaďovateľom[4]) je krajský úrad. Krajská knižnica vo svojom sídle spravidla plní aj funkciu obecnej knižnice a regionálnej knižnice.

(7) Krajská knižnica okrem úloh uvedených v odsekoch 3 a 5

a) koordinuje a poradensky usmerňuje regionálne knižnice v kraji,

b) zabezpečuje úlohy spojené s bibliografickou registráciou a koordináciou bibliografickej činnosti v kraji,

c) utvára a sprístupňuje krajské bibliografické a faktografické databázy,

d) zabezpečuje úlohy spojené s dokumentovaním stavu a rozvojom knižnično-informačných služieb verejnosti prostredníctvom knižničného systému v kraji.

(8) Funkciu krajskej knižnice okrem úloh uvedených v odsekoch 3 a 5 môže vykonávať aj univerzálna vedecká knižnica, ak jej to určí zriaďovateľ.

## § 10
## Školská knižnica

(1) Školská knižnica je súčasťou základnej školy alebo strednej školy.[10]) Školská knižnica slúži na informačné a dokumentačné zabezpečenie výchovno-vzdelávacej činnosti a výchovno-vzdelávacieho procesu.

(2) Školská knižnica najmä

a) utvára knižničný fond, ktorý využíva na prípravu, riadenie a uskutočňovanie výchovno-vzdelávacieho procesu,

b) poskytuje knižnično-informačné služby najmä žiakom, učiteľom a iným zamestnancom školy,

c) pomáha pri individuálnej príprave na vyučovanie, podporuje celoživotné vzdelávanie a sebavzdelávanie žiakov, učiteľov a odborných zamestnancov,

d) pripravuje pomôcky a programy na informačnú výchovu vo vyučovaní jednotlivých predmetov a koordinuje informačnú výchovu vo vyučovaní,

e) poskytuje metodickú pomoc učiteľom pri informačnej výchove vo vyučovaní jednotlivých predmetov.

(3) Školská knižnica môže byť so súhlasom zriaďovateľa školy prístupná verejnosti a môže plniť aj mimoškolské knižnično-informačné služby.

## § 11
## Špeciálna knižnica

(1) Špeciálna knižnica sa zriaďuje[4]) alebo zakladá[6]) ako právnická osoba alebo ako organizačný útvar právnickej osoby.

(2) Špeciálna knižnica má špecializovaný knižničný fond. Špeciálna knižnica poskytuje knižnično-informačné služby svojmu zriaďovateľovi a s jeho súhlasom aj verejnosti.

(3) Špeciálna knižnica je najmä Parlamentná knižnica Národnej rady Slovenskej republiky, Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči, Knižnica pre mládež mesta Košice, knižnica cirkvi a náboženskej spoločnosti, lekárska knižnica, technická knižnica, vojenská knižnica, poľnohospodárska knižnica, väzenská knižnica, knižnica múzea a galérie, administratívno-ekonomická knižnica.

## TRETIA ČASŤ
## PODMIENKY ČINNOSTI KNIŽNICE

### § 12
### Práva a povinnosti zriaďovateľa alebo zakladateľa knižnice

(1) Zriaďovateľ alebo zakladateľ knižnice je oprávnený

a) zriadiť alebo založiť a zrušiť knižnicu,

b) určiť pri jej zriadení alebo založení zameranie knižnice.

(2) Zriaďovateľ alebo zakladateľ knižnice je povinný

a) vydať zriaďovaciu listinu, zakladateľskú listinu alebo štatút knižnice; v jej názve musí byť slovo knižnica,

b) oznámiť ministerstvu zriadenie alebo založenie a zrušenie knižnice do 60 dní od vzniku týchto skutočností,

c) zabezpečiť vhodné priestory pre knižnicu, primerané veľkosti jej knižničného fondu, rozsahu poskytovaných knižnično-informačných služieb a zameraniu knižnice,

d) zabezpečiť knižnicu z finančnej a personálnej stránky,

e) podporovať ďalšie vzdelávanie zamestnancov knižnice,

f) zabezpečiť pravidelné dopĺňanie, odbornú evidenciu, odborné spracovanie, ochranu, využívanie a sprístupňovanie knižničného fondu,

g) podporovať spoluprácu knižníc,

h) utvárať predpoklady na integráciu knižničného systému do medzinárodných knižničných a informačných systémov a sietí,

i) ponúknuť vyradené knižničné dokumenty alebo knižničný fond knižnice, ktorá sa zrušila, iným knižniciam; prednostné právo na získanie vyradených knižničných dokumentov majú knižnice s konzervačnou funkciou,

j) vykonávať kontrolu činnosti knižnice.

### § 13
### Práva a povinnosti knižnice

(1) Knižnica je oprávnená

a) požiadať o odbornú pomoc a usmernenie príslušnú knižnicu s metodickou pôsobnosťou,

b) vstupovať do odborných záujmových združení, ako aj do medzinárodných knižničných a informačných systémov.

(2) Knižnica je povinná

a) dopĺňať, uchovávať, ochraňovať a sprístupňovať svoj knižničný fond,

b) vykonávať odbornú evidenciu, revíziu a vyraďovanie knižničného dokumentu z knižničného fondu,

c) odborne spracúvať svoj knižničný fond,

d) vypracovať a sprístupniť knižničný a výpožičný poriadok a v súlade s ním poskytovať knižnično-informačné služby,

e) dodržiavať podmienky poskytovania medzikniž̌ničnej výpožičnej služby a medzinárodnej medzikniž̌ničnej výpožičnej služby.

(3) Knižnica uskutočňuje revíziu knižničného fondu

a) pravidelne

1. do 50 000 knižničných dokumentov v úplnosti každé tri roky,
2. do 100 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých päť rokov,
3. do 200 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých desať rokov,
4. nad 200 000 knižničných dokumentov v úplnosti každých 15 rokov, pričom sa môže uskutočňovať formou čiastkových revízií v závislosti od potreby ochrany čiastkového knižničného fondu,

b) mimoriadne, ak

1. revíziu nariadi zriaďovateľ alebo zakladateľ,
2. treba zistiť skutočný stav, najmä po mimoriadnej udalosti, premiestnení knižnice, zmene zodpovedného zamestnanca.

## § 14
## Knižničný fond

(1) Knižničný fond je súbor knižničných dokumentov vybraných, usporiadaných, odborne spracovaných, uchovávaných a sprístupňovaných v súlade s funkciami knižnice.

(2) Utváranie knižničného fondu knižnice zriadenej podľa osobitného predpisu[4]) nesmie podliehať nijakej forme ideologickej, politickej ani náboženskej cenzúry, ani komerčnému vplyvu.

(3) V obciach, kde žijú občania patriaci k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, sa pri utváraní knižničného fondu verejnej knižnice prihliada na túto skutočnosť.

(4) Knižničný fond sa podľa zamerania a úloh knižnice sústavne dopĺňa a obnovuje.

## § 15
## Knižnično-informačné služby

(1) Poskytovanie knižnično-informačných služieb je záväzkovým právnym vzťahom.[11])

(2) Základné knižnično-informačné služby sú výpožičky knižničných dokumentov v knižnici a výpožičky knižničných dokumentov mimo priestorov knižnice a ústne faktografické a bibliografické informácie. Základné knižnično-informačné služby sa poskytujú bezplatne.

(3) Špeciálne knižnično-informačné služby sú najmä písomné bibliografické informácie, rešerše, medzikniž̌ničné výpožičné služby, medzinárodné medzikniž̌ničné výpožičné služby, prístup k vonkajším informačným zdrojom, prehľadové štúdie, poskytovanie kópií knižničných dokumentov,[12]) preklady knižničných dokumentov a vydávanie publikácií. Špeciálne knižnično-informačné služby sa môžu poskytovať za primeranú úhradu.

(4) Spôsob, rozsah a úhradu knižnično-informačných služieb upravuje knižnica v knižničnom a výpožičnom poriadku.

### § 16
### Odborný zamestnanec knižnice

(1) Odborné činnosti knižnice zabezpečuje odborný zamestnanec knižnice s vysokoškolským vzdelaním alebo so stredoškolským vzdelaním, ktorý má osobitnú odbornú spôsobilosť.

(2) Osobitná odborná spôsobilosť na účely tohto zákona je súhrn teoretických vedomostí a znalostí všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich činnosť knižnice.

### § 17
### Financovanie knižnice

(1) Financovanie knižnice zriadenej podľa osobitného predpisu[4]) upravuje osobitný predpis.[13])

(2) Finančné zdroje knižnice neuvedenej v odseku 1 môžu tvoriť

a) príspevok zriaďovateľa alebo zakladateľa,

b) príspevok orgánu štátnej správy alebo samosprávy na zabezpečenie celoštátnych a regionálnych úloh a vybraných odborných činností knižnice,

c) účelový príspevok orgánu štátnej správy alebo orgánu samosprávy na dopĺňanie knižničného fondu,

d) príjmy za špeciálne knižnično-informačné služby,

e) doplnkové zdroje.

## ŠTVRTÁ ČASŤ
## HISTORICKÝ KNIŽNIČNÝ DOKUMENT, HISTORICKÝ KNIŽNIČNÝ FOND

### § 18
### Vyhlasovanie historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu

(1) Historický knižničný dokument je samostatný dokument a historický knižničný fond je súbor knižničných dokumentov vyhlásených ministerstvom podľa tohto zákona okrem archívnych dokumentov upravených osobitným predpisom.[14]) Historický knižničný dokument nemusí byť súčasťou knižničného fondu.

(2) Ministerstvo vyhlasuje vo verejnom záujme za historický knižničný dokument taký dokument a za historický knižničný fond taký súbor knižničných dokumentov, ktoré majú

a) osobitnú kultúrnu a historickú hodnotu; je to najmä vzácny rukopis, stará a vzácna tlač do roku 1830, slovacikálny dokument do roku 1918 a významný slovacikálny dokument bez časového ohraničenia,

b) priamy vzťah k významným osobnostiam alebo historickým udalostiam.

(3) Ministerstvo vyhlasuje historický knižničný dokument a historický knižničný fond na návrh Slovenskej národnej knižnice, inej právnickej osoby alebo fyzickej osoby. Ak návrh podáva iná právnická osoba alebo fyzická osoba, ministerstvo si k nemu vyžiada stanovisko Slovenskej národnej knižnice. Ministerstvo začne o návrhu neodkladne konať,[15]) o čom upovedomí vlastníka alebo správcu dokumentu alebo súboru dokumentov; súčasne ho poučí o jeho právach a povinnostiach.

(4) Vlastník alebo správca dokumentu alebo súboru knižničných dokumentov, ktorý možno vyhlásiť za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond, je povinný od doručenia oznámenia o začatí konania až do vydania rozhodnutia ministerstva chrániť dokument alebo súbor knižničných dokumentov pred zničením alebo odcudzením a oznámiť ministerstvu každú zamýšľanú zmenu jeho vlastníctva alebo správy.

(5) Po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o vyhlásení dokumentu alebo súboru knižničných dokumentov za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond zapíše ho Slovenská národná knižnica do ústrednej evidencie a zápis oznámi vlastníkovi alebo správcovi.

(6) Ministerstvo môže z mimoriadnych dôvodov zrušiť vyhlásenie dokumentu alebo súboru knižničných dokumentov za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond. Pred zrušením vyhlásenia si vyžiada stanovisko vlastníka alebo správcu a Slovenskej národnej knižnice.

(7) Ministerstvo môže zrušenie vyhlásenia (odsek 6) viazať na vyhotovenie kópie. Vynaložené náklady znáša žiadateľ alebo ten, v koho záujme sa vyhlásenie zruší.

(8) Ministerstvo upovedomí rozhodnutím vlastníka alebo správcu o zrušení vyhlásenia alebo o dôvodoch zamietnutia návrhu na zrušenie vyhlásenia. Slovenská národná knižnica vyradí dokument alebo súbor knižničných dokumentov z ústrednej evidencie, o čom upovedomí vlastníka alebo správcu.

## § 19
## Ústredná evidencia

(1) Historický knižničný dokument a historický knižničný fond sa zapisujú do ústrednej evidencie najneskôr do 30 dní od ich vyhlásenia.

(2) Po zrušení vyhlásenia dokumentu alebo súboru knižničných dokumentov za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond alebo po jeho trvalom vývoze ho Slovenská národná knižnica vyradí z ústrednej evidencie.

## § 20
## Práva a povinnosti vlastníka alebo správcu historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu

(1) Vlastník alebo správca historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu je oprávnený

a) využívať informačné, poradenské a odborno-metodické služby Slovenskej národnej knižnice pri zabezpečovaní odborného spracovania, reštaurovania a ochrany historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu, a to najmä v prípade prvotlačí, tlačí zo 16. storočia a významných slovacikálnych dokumentov,

b) požiadať ministerstvo o finančný príspevok na konzervovanie a reštaurovanie historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu; na pridelenie finančného príspevku nie je právny nárok.

(2) Vlastník alebo správca historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu je povinný

a) oznámiť neodkladne Slovenskej národnej knižnici zamýšľanú zmenu vlastníctva alebo správy historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu,

b) oznámiť zmluvnej strane pri predaji, nájme, zámene, zmene správy a užívateľa, že na historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond sa vzťahuje ochrana podľa tohto zákona,

c) starať sa o zachovanie historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu a chrániť ho pred ohrozením, poškodením alebo odcudzením,

d) oznámiť neodkladne Slovenskej národnej knižnici každé ohrozenie, poškodenie alebo odcudzenie historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu,

e) uskutočniť bezpečnostné opatrenia na ochranu priestorov, v ktorých je historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond uložený,

f) v prípade vzniku mimoriadnej situácie[16]) a za brannej pohotovosti štátu[17]) zabezpečiť zvýšenú ochranu historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu alebo ho na nevyhnutný čas zveriť do správy Slovenskej národnej knižnice, inej knižnice, alebo ho premiestniť a uschovať na bezpečnom mieste,

g) zabezpečiť odborné uloženie historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu, ako aj jeho odborné ošetrovanie, konzervovanie a reštaurovanie,

h) požiadať ministerstvo o súhlas na dočasný vývoz historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu a vládu Slovenskej republiky o súhlas na trvalý vývoz historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu,

i) sprístupniť historický knižničný dokument a historický knižničný fond na vedecké a študijné účely; sprístupňovanie sa prednostne zabezpečuje na mikrografických alebo elektronických nosičoch, ktorých výrobu môže zabezpečiť Slovenská národná knižnica na náklady vlastníka alebo správcu; ak je vlastníkom historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu knižnica, môže originál sprístupniť len prezenčne a za podmienok určených knižničným a výpožičným poriadkom,

j) evidovať a odborne spracovať historický knižničný dokument a historický knižničný fond.

(3) Vlastník alebo správca dokumentu alebo súboru knižničných dokumentov, ktorý by pre jeho mimoriadnu hodnotu bolo možné navrhnúť na vyhlásenie za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond, je povinný na požiadanie zaslať Slovenskej národnej knižnici požadované údaje o tomto dokumente alebo súbore knižničných dokumentov a sprístupniť ho na nevyhnutný čas na vedecké, študijné a prieskumné účely.

## § 21
## Vývoz historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu

(1) Vývoz historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu je bez predchádzajúceho súhlasu príslušného orgánu zakázaný.

(2) Súhlas na dočasný vývoz historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu na reprezentatívne, výskumné, reštaurátorské a expozičné účely udeľuje ministerstvo. Dočasný vývoz je na účely tohto zákona vývoz v trvaní troch rokov.

(3) Súhlas na trvalý vývoz historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu udeľuje vláda Slovenskej republiky na návrh ministerstva.

(4) Ak je vlastníkom alebo správcom historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu knižnica, súčasťou žiadosti o povolenie na jeho trvalý vývoz a dočasný vývoz musí byť súhlas jej zriaďovateľa alebo zakladateľa.

(5) Trvalý vývoz dokumentu alebo súboru knižničných dokumentov, ktorý by pre jeho mimoriadnu hodnotu bolo možné navrhnúť na vyhlásenie za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond, je možný len so súhlasom ministerstva po predchádzajúcom vyjadrení Slovenskej národnej knižnice.

## PIATA ČASŤ
## PÔSOBNOSŤ MINISTERSTVA

### § 22
### Ministerstvo

Ministerstvo

a) riadi a koordinuje výkon štátnej správy v oblasti knižníc a ochrany historických knižničných dokumentov a historických knižničných fondov a určuje hlavné smery tejto činnosti,

b) utvára právne a organizačné podmienky na zabezpečenie a rozvoj knižničného systému,

c) utvára podmienky na informatizáciu knižníc a ich zapojenie do štátneho informačného systému,

d) vedie Zoznam knižníc Slovenskej republiky a vykonáva štátnu štatistickú evidenciu knižníc,[18])

e) kontroluje dodržiavanie ustanovení tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie,

f) vyhlasuje a zrušuje vyhlásenie dokumentu alebo súboru knižničných dokumentov za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond,

g) udeľuje súhlas na dočasný vývoz historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu,

h) predkladá vláde Slovenskej republiky žiadosť o súhlas na trvalý vývoz historického knižničného dokumentu alebo historického knižničného fondu,

i) udeľuje súhlas na trvalý vývoz dokumentu alebo súboru knižničných dokumentov, ktorý by pre jeho mimoriadnu hodnotu bolo možné navrhnúť na vyhlásenie za historický knižničný dokument a historický knižničný fond.

## ŠIESTA ČASŤ
## ZODPOVEDNOSŤ ZA PORUŠENIE POVINNOSTÍ

### § 23
### Pokuty

(1) Ministerstvo môže uložiť pokutu

a) do 20 000 Sk za porušenie povinností podľa § 12 ods. 2 písm. a), b), f) a i), § 13 ods. 2 písm. d),

b) do 50 000 Sk za porušenie povinností podľa § 13 ods. 2 písm. b), c) a e), § 20 ods. 2 a 3,

c) do 1 500 000 Sk za porušenie povinností podľa § 21 ods. 1 a 5.

(2) Pri určení výšky pokuty sa prihliada najmä na závažnosť, spôsob, trvanie, následky protiprávneho konania a na mieru zavinenia.

(3) Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď ministerstvo zistilo porušenie povinnosti, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď sa povinnosť porušila.

(4) Pokutu možno uložiť aj opakovane do jedného roka odo dňa, keď sa mala povinnosť uložená v rozhodnutí splniť.

(5) Pokuta uložená podľa tohto zákona je splatná do 30 dní odo dňa, keď rozhodnutie, ktorým bola uložená, nadobudlo právoplatnosť. Na konanie o ukladaní pokút podľa tohto zákona sa vzťahuje osobitný predpis.[15])

(6) Pokuta je príjmom štátneho rozpočtu.

## SIEDMA ČASŤ
## SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

### § 24
### Splnomocňovacie ustanovenia

(1) Podrobnosti o spôsobe vedenia odbornej evidencie, vyraďovaní a revízii knižničného fondu v knižniciach podľa § 13, o poskytovaní medziknižničnej výpožičnej služby a medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby podľa § 13, o spôsobe budovania národného bibliografického systému podľa § 6 až 9, o historickom knižničnom dokumente a historickom knižničnom fonde podľa § 18, 19 a 21 a o spôsobe budovania a využívania súborného katalógu knižníc podľa § 6 až 9 ustanovia všeobecne záväzné právne predpisy, ktoré vydá ministerstvo.

(2) Podrobnosti o ďalšom vzdelávaní odborných zamestnancov knižníc podľa § 16 ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo po dohode s Ministerstvom školstva Slovenskej republiky.

### § 25
### Prechodné ustanovenia

(1) Knižnica zriadená alebo založená pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona sa považuje za knižnicu podľa tohto zákona. Zriaďovateľ alebo zakladateľ je povinný do 60 dní odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona oznámiť ministerstvu údaje do Zoznamu knižníc Slovenskej republiky.

(2) Dokument alebo súbor knižničných dokumentov vyhlásený za kultúrnu pamiatku alebo národnú kultúrnu pamiatku podľa osobitného predpisu[19]) sa považuje za historický knižničný dokument alebo historický knižničný fond podľa tohto zákona. Jeho zápis do ústrednej evidencie sa uskutoční do 60 dní od nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

(3) Slovenská národná knižnica v Matici slovenskej a Pamätník národnej kultúry sa k 1. júlu 2000 zlučujú do Slovenskej národnej knižnice v Martine, ktorá prechádza od 1. júla 2000 do zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva.

(4) Práva a povinnosti z pracovnoprávnych vzťahov zamestnancov Slovenskej národnej knižnice v Matici slovenskej a Pamätníka národnej kultúry prechádzajú od 1. júla 2000 z Matice slovenskej na Slovenskú národnú knižnicu v Martine.

(5) Práva a povinnosti z majetkovoprávnych vzťahov vrátane pohľadávok a záväzkov vzniknutých v Slovenskej národnej knižnici v Matici slovenskej a v Pamätníku národnej kultúry prechádzajú k 1. júlu 2000 z Matice slovenskej na Slovenskú národnú knižnicu v Martine. Súčasne od 1. júla 2000 prechádza majetok štátu,[20]) ktorý užívala Slovenská národná knižnica v Matici slovenskej a Pamätník národnej kultúry, zo správy Matice slovenskej do správy Slovenskej národnej knižnice v Martine, a to v rozsahu vymedzenom v delimitačnom protokole uzavretom medzi ministerstvom a Maticou slovenskou a následne medzi ministerstvom a Slovenskou národnou knižnicou v Martine.

### § 26
### Zrušovacie ustanovenia

Zrušujú sa:

1. zákon č. 53/1959 Zb. o jednotnej sústave knižníc (Knižničný zákon) v znení čl. XXV zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. a čl. I zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 296/1996 Z. z.,

2. položka č. 201 prílohy zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
3. vyhláška Ministerstva školstva a kultúry č. 51/1963 Zb. o evidencii knižníc jednotnej sústavy, o medzikniţničnej výpožičnej službe a o prednostnom práve knižníc pri získavaní literatúry, časopisov a iných zbierkových materiálov,
4. vyhláška Ministerstva školstva a kultúry a Štátnej komisie pre rozvoj a koordináciu vedy a techniky č. 110/1965 Zb. o evidencii zahraničnej literatúry.

**Čl. II**

Zákon Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti sa dopĺňa takto:

**§ 2 sa dopĺňa odsekom 3, ktorý znie:**

„(3) Za kultúrnu pamiatku sa nevyhlasujú dokumenty alebo súbory knižničných dokumentov, ktoré možno vyhlásiť za historický knižničný dokument alebo za historický knižničný fond podľa osobitného predpisu.[1])“.

Poznámka pod čiarou k odkazu 1 znie:

„[1]) § 18 zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej.“.

Doterajší odkaz 1 sa označuje ako odkaz 1a.

**Čl. III**

Zákon č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 2 ods. 1 sa vypúšťa písmeno c).
   Doterajšie písmená d) až p) sa označujú ako písmená c) až o).
2. V § 3 ods. 1 sa vypúšťajú písmená a) a b).
   Doterajšie písmená c) až g) sa označujú ako písmená a) až e).
3. V § 3 sa vypúšťajú odseky 2 a 3.
   Doterajšie odseky 4 až 8 sa označujú ako odseky 2 až 6.
4. V § 4 sa odsek 1 dopĺňa písmenom d), ktoré znie:

   „d) Archív Matice slovenskej.[1])“.

   Poznámka pod čiarou k odkazu 1 znie:

   „1) Zákon Slovenskej národnej rady č. 149/1975 Zb. o archívnictve v znení neskorších predpisov.“.

**Čl. IV**
**Účinnosť**

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júla 2000.

**Rudolf Schuster v. r.**

**Jozef Migaš v. r.**

**Mikuláš Dzurinda v. r.**

1) Čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky.

2) Zákon č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnožením audiovizuálnych diel v znení zákona č. 182/2000 Z. z.

3) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 261/1995 Z. z. o štátnom informačnom systéme.

4) § 21 až 23 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách.

5) Zákon Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

6) Napríklad § 19 Občianskeho zákonníka, zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby.

7) § 8 zákona č. 212/1997 Z. z. v znení zákona č. 182/2000 Z. z.

8) Zákon Slovenskej národnej rady č. 74/1963 Zb. o Slovenskej akadémii vied v znení neskorších predpisov.

9) § 13 ods. 4 a 7 zákona č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 324/1996 Z. z.

10) § 45 ods. 1 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon).

11) § 488 Občianskeho zákonníka.

12) § 24 zákona č. 383/1997 Z. z. Autorský zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Colný zákon v znení neskorších predpisov.

13) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 303/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov.

14) Zákon Slovenskej národnej rady č. 149/1975 Zb. o archívnictve v znení neskorších predpisov.

15) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

16) § 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení zákona č. 117/1998 Z. z.

17) § 5 zákona č. 40/1961 Zb. o obrane Československej socialistickej republiky.

18) Zákon Slovenskej národnej rady č. 322/1992 Zb. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov.

19) Zákon Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti.

20) Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.